

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 18.2.2009
COM(2009) 64 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Končna ocena
izvajanja večletnega programa Skupnosti za spodbujanje
varnejše uporabe interneta in novih spletnih tehnologij**

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Končna ocena izvajanja večletnega programa Skupnosti za spodbujanje varnejše uporabe interneta in novih spletnih tehnologij

1. UVOD

V tem sporočilu je obravnavana končna ocena večletnega programa Varnejši internet plus (2005–2008) (v nadaljnjem besedilu: program).

Kot je navedeno v sklepu Evropskega parlamenta in Sveta¹, je bil cilj programa spodbujati varnejšo uporabo interneta in novih spletnih tehnologij, zlasti pri otrocih, in boj proti nezakonitim vsebinam in vsebinam, ki so za končnega uporabnika nezaželene.

Program je trajal štiri leta, tj. od 1. januarja 2005 do 31. decembra 2008, njegov referenčni proračun pa je znašal 45 milijonov EUR.

Program se je izvajal na štirih glavnih področjih ukrepov:

- boj proti nezakonitim vsebinam,
- preprečevanje neželenih in škodljivih vsebin,
- spodbujanje varnejšega okolja,
- ozaveščanje.

Da bi izboljšali zaščito otrok in mladoletnikov, je bil program v primerjavi s predhodnim akcijskim načrtom za varnejši internet razširjen in je zajemal nove spletne tehnologije, npr. mobilne in širokopasovne vsebine, spletne igre, medsebojne prenose datotek, in vse oblike komunikacij v realnem času, npr. klepetalnice in neposredna sporočila. Zajemal je tudi širše področje nezakonitih in škodljivih vsebin ter sporno ravnanje, vključno z rasizmom in nasiljem.

Glavni mehanizem za izvajanje programa je bilo sofinanciranje projektov, izbranih na podlagi javnih pozivov za zbiranje predlogov. Zato je bilo veliko projektov financiranih na različnih področjih ukrepov, dopolnjeni pa so bili z nefinanciranimi dejavnostmi.

S programom se sofinancirajo mreža vozlišč za večjo ozaveščenost otrok, družin in šol INSAFE, telefonske številke za pomoč, kjer lahko otroci izrazijo zaskrbljenost

¹ Sklep Evropskega parlamenta in Sveta št. 854/2005/ES z dne 11. maja 2005, objavljen v UL L 149, 11.6.2005, str. 1.

glede svoje uporabe spletnih tehnologij, in mreža odprtih telefonskih števil INHOPE, pri kateri lahko uporabniki interneta prijavijo nezakonite vsebine².

Da bi olajšali dialog in izmenjavo najboljših praks ter spodbudili ciljne projekte za izboljšanje analiz nezakonitega gradiva, ki jih izvajajo organi kazenskega pregona, in projekte za poglobljanje znanja o različnih vidikih uporabe interneta s strani otrok, staršev in storilcev kaznivih dejanj, se s programom podpirajo tudi tematske mreže, ki združujejo različne zainteresirane strani, npr. raziskovalce, nevladne organizacije in organe kazenskega pregona. V projektu EU Otroci na spletu so bila pridobljena nova spoznanja o izkušnjah otrok in staršev s tveganjem in varnostjo, v projektu, ki bo temu sledil, pa bo obravnavano pomanjkanje primerljivih podatkov, ki je bilo v tem projektu ugotovljeno. V drugem projektu se bodo izvajale kvalitativne raziskave o kaznivem ravnanju odraslih, kar bo povečalo znanje o spolnih zlorabah otrok na spletu³.

V okviru programa sta bili izvedeni dve raziskavi Eurobarometra, katerih namen je bil ugotoviti, kakšen je odnos državljanov EU do nezakonitih in škodljivih vsebin, kakšno je njihovo znanje o tem in kako se lahko pred njimi zaščitijo. Jeseni leta 2008 bo izvedena še ena raziskava.

Komisija je opravila tudi študijo o učinkovitosti programske opreme za filtriranje. Eden od rezultatov programa je, da februarja po vsem svetu poteka dan varnejšega interneta, ki se ga je leta 2008 udeležilo 56 držav. Komisija je začela dialog s stroko in civilno družbo, da bi pospešila samourejanje. Panoga mobilnih telefonov je leta 2007 sprejela Evropski okvir o varnejši uporabi mobilnih telefonov za najstnike in otroke. Letni forum za varnejši internet je priznana prireditelj, na kateri vse zainteresirane strani razpravljajo o aktualnih vprašanjih.

V skladu s členom 5 sklepa o programu predloži Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu ob koncu programa končno ocenjevalno poročilo o rezultatih izvajanja programa.

Ocenjevanje je v obdobju od maja do julija 2008 izvajal odbor treh neodvisnih strokovnjakov⁴ v tesnem sodelovanju z zadevnimi službami Komisije⁵.

2. CILJI OCENE

V oceni so bila obravnavana naslednja posamezna vprašanja: ustreznost ciljev, prednostnih nalog in sredstev izvajanja programa, njegova učinkovitost, dosežki, vpliv in trajnost ter kako se dopolnjuje z drugimi pobudami v Evropski uniji in zunaj nje ter nacionalnimi pobudami.

² Če upoštevamo projekte, o katerih trenutno potekajo pogajanja, bo do konca leta 2008 bo v 25 državah članicah ter Islandiji in na Norveškem 27 vozlišč za ozaveščanje, 21 telefonskih števil za pomoč in 24 odprtih telefonskih števil.

³ Popolni seznam projektov, sofinanciranih s programom, najdete na naslovu <http://ec.europa.eu/saferinternet>.

⁴ Strokovnjaki so bili imenovani na podlagi omejenega javnega razpisa, objavljenega spomladi leta 2008.

⁵ Enoti C3 in E6 GD INFSO.

3. REZULTATI OCENE

Ocenjevalci so ugotovili, da je program dosegel cilje, določene v prvotnem sklepu o programu in poznejših letnih delovnih programih. Z vrsto ukrepov je prispeval k varnejšemu internetu ter dosegel velik učinek in vpliv. Povratne informacije zainteresiranih strani kažejo, da te nedvomno cenijo program, zlasti možnosti izmenjave znanja, ki jih program omogoča, ter da je treba delo obvezno nadaljevati.

Natančneje je bilo ugotovljeno naslednje:

Komisiji je uspelo prilagoditi prednostne naloge programa spreminjajočim se izzivom in potrebam. S programom je uspešno zagotovila, da teme in ukrepi ustrezajo dinamičnemu družbenemu in tehnološkemu okolju, v katerem se izvaja.

Področje izvajanja programa z geografskega vidika je še eno od področij, na katerem je bil odziv pravočasen in učinkovit. Hitra geografska širitev EU je bila ustrezno upoštevana, saj so bile v dejavnosti programa vključene tudi nove države članice.

Program je pomemben tudi zato, ker je njegov poudarek od nedavnega na posvetovanju z otroci in mladimi ter ker se z njim zagotavlja, da imajo njihove pravice in mnenja prednost pri vseh vidikih programa.

Upravljanje programa je bilo učinkovito in uspešno. Odprte telefonske številke in vozlišča za ozaveščanje so na voljo v skoraj vseh državah članicah, uvedene so bile številne tematske mreže, na področjih, kot je prepoznavanje slik, pa se razvijajo tehnične rešitve. Natančno učinkovitost širših ciljev programa je bilo težje oceniti, zato je pomembno, da se v nadaljnjih pobudah zberejo in analizirajo bolj merljivimi podatki ter tako zagotovita učinkovitost in učinek financiranih dejavnosti.

Program je bil zelo uspešen. Zagotovil je, da je vprašanje varnejšega interneta ostalo visoko na dnevnem redu oblikovalcev politike po Evropi in zunaj nje, z njim pa se spodbujajo tudi ukrepi zunaj evropskega okvira. Druge države, ki se srečujejo s podobnimi izzivi, ocenjujejo izkušnje in najboljše prakse programa kot zelo koristne in spodbudne. Tudi zelo široka mednarodna sestava članov mreže INHOPE dokazuje ugled programa v širši internetni skupnosti.

Veliko zainteresiranih strani zelo ceni možnost povezovanja, ki jo nudi program, in poudarja dejstvo, da program omogoča sodelovanje med sektorji, ki sicer ne bi združili moči, na primer med velikimi ponudniki telekomunikacijskih storitev in nevladnimi organizacijami.

Razširitev obeh omrežij na dejansko celotno območje Evrope in tudi druge države je bila nedvomno uspešna. Število držav, vključenih v mrežo INSAFE, se je leta 2008 v primerjavi z letom 2006, ko je znašalo 21, povečalo na 34. Širitev mreže INHOPE je bila podobna. V času programa se ji je pridružilo 13 novih držav, skupno število pa tako znaša 33.

Naslednji dosežek je obseg, v katerem je program z mrežo EU Otroci na spletu spodbudil zbiranje in analizo obsežnega raziskovalnega gradiva o vprašanjih varnejšega interneta.

Uspešno je bilo tudi spodbujanje dialoga v različnih sektorjih in med njimi ter prizadevanj panoge mobilne telefonije, da bi sprejela učinkovite mehanizme samourejanja, s katerimi bi zaščitila mladoletnike.

Na področju ukrepov ozaveščanja je bil dan varnejšega interneta nedvomno uspešen – število obiskovalcev in sodelujočih je vsako leto večje, dogodek je vse bolj mednarodno usmerjen ter deležen velike pozornosti tiska in medijev.

Glede učinka programa so skladen pristop in sporočila, posredovana po vsej Evropi, pomemben dejavnik, ki prispeva k njegovi veliki uspešnosti.

Vseeno pa bi bila prepoznavnost programa z večjo prisotnostjo in oglaševanjem na spletu in zunaj njega večja. Večja usklajenost pri trženju programa kot blagovne znamke bi pripomogla k okrepljeni identiteti in verodostojnosti programa v različnih sektorjih, državah in regijah.

Trajnost programa je močna. Vseeno pa je treba spremljati delovanje omrežij in tako zagotoviti, da je model še vedno najprimernejši. Zlasti pri zahtevi, da bi bile odprte telefonske številke, vozlišča za ozaveščanje in telefonske številke za pomoč zaradi večje učinkovitosti in uspešnosti povezane v združena vozlišča na nacionalni ravni, se pojavlja tudi vprašanje, ali ne bi bilo bolje obeh mrež združiti v eno samo organizacijo, ki bi usklajevala vse dejavnosti po Evropi.

Program dopolnjuje vrsto pobud v EU in zunaj nje ter nacionalne pobude iz večine držav članic, zlasti na področju boja proti nezakonitim vsebinam, spodbujanja medijske pismenosti in priznavanja pravic otrok.

Zainteresirane strani jasno poudarjajo, da je program pomemben za spodbujanje mednarodne in nacionalne vključenosti. V državah, ki prej niso bile vključene, je pripomogel k temu, da so ta vprašanja prišla na dnevni red in da so zainteresirane strani začele o njih razpravljati. V državah, kjer se organizacije že ukvarjajo s temi vprašanji, je program prispeval k uskladitvi pristopa, organizacije, ki bi drugače morda težko pridobile pozornost nacionalnih organov in panoge, pa so z njim postale verodostojne.

4. PRIPOROČILA OCENE

Ocenjevalno poročilo vsebuje številna priporočila, ki jih je treba upoštevati pri prihodnjih dejavnostih:

- (1) Pravice in zasebnost otrok, mladih in drugih upravičenih uporabnikov interneta je treba varovati in spodbujati pri vseh dejavnostih programa. Dodatno bi lahko okrepili vključenost mladih v razpravo, zasnovanje in zagotavljanje rešitev.
- (2) Na nacionalni ravni bi si lahko vsi ustrezni sektorji nenehno prizadevali za aktivno podporo in ustrezno vključenost programa ter posameznih projektov. Ta prizadevanja bi morala privedi do oblikovanja mrež zainteresiranih strani na evropski ravni, ki bi združile različne zainteresirane strani.

- (3) Sodelovanje s tretjimi državami v Evropi in zunaj nje na politični in operativni ravni mora postati prednostna naloga, zlasti v zvezi z odkrivanjem, sledenjem in popolni odstranitvi nezakonitih slik zlorab otrok.
- (4) Med različnimi pobudami EU, ki imajo skupna področja s programom Varnejši internet plus ali ponujajo možnosti za sodelovanje z njim, je treba okrepiti dialog in sodelovanje, da se ugotovi, na katerih novih področjih so možne sinergije in inovacije, ter izboljša učinkovitost posameznih programov.
- (5) V prihodnjih rešitvah je treba upoštevati nacionalne, kulturne, jezikovne in socialno demografske dejavnike, zlasti v novih državah, državah kandidatkah in državah pristopnicah, ter tako zagotoviti, da bodo ukrepi ustrezni in smiselni.
- (6) Strokovno znanje, zajeto v programu, je treba nadalje povečati, da se ohrani visoka raven sedanjega znanja in verodostojnosti programa.
- (7) Programu bi verjetno koristili večja usklajenost pri njegovi „podobi“ in ukrepi za nadzor kakovosti internih spletne strani in spletnih strani partnerjev ter drugih virov. Tisk in medije je treba po vsej Evropi uporabljati aktivneje.
- (8) Na dveh ključnih področjih je treba z dodatnimi ukrepi poglobiti znanje, tj. na področju problematičnega, tveganega in kaznivega obnašanja otrok in mladih na spletu ter na področju, ki zadeva razloge za trende pri nezakonitih vsebinah, ugotovljene z mrežo INHOPE.
- (9) Ponovno je treba preučiti vlogi obeh mrež (INHOPE in INSAFE) in zagotoviti, da nudita najustreznejši mehanizem za usklajevanje dela nacionalnih vozlišč. Posebno pozornost je treba nameniti vprašanju, ali je obe mreži smiselno združiti, s čimer bi se upoštevala prednostna naloga združitve odprtih telefonskih števil, večanja ozaveščenosti in telefonskih števil za pomoč ter ustrezno izvedla načrtovana vsebinska razširitev programa na kibernetско ustrahovanje in navezovanje stikov.
- (10) Prednost je treba dati večji prepoznavnosti odprtih telefonskih števil, ki jih javnost še vedno slabo pozna. Temu vprašanju je treba nameniti pozornost tudi zato, da bodo evropski državljani imeli ustrezne kontaktne točke ter da se delo odprtih telefonskih števil dopolni z obravnavanjem širših tem.
- (11) V okviru programa bi se lahko okrepilo sodelovanje s panogo. Prednostna naloga mora biti oblikovanje skupnega kodeksa prakse za ponudnike internetnih storitev po vsej Evropi po vzoru okvirnega sporazuma, ki so ga podpisali operaterji mobilnih omrežij.

5. PRIPOMBE IN SKLEPNE UGOTOVITVE KOMISIJE

Komisija je seznanjena z vsemi ugotovitvami končne ocene programa in bo pri izvajanju naslednjega programa priporočila upoštevala. Napredek, ki je bil že dosežen na področjih, navedenih v priporočilih, se bo še povečal.

Komisija na podlagi svojih pripomb na poročilo ocenjevalcev poziva Evropski parlament, Svet, Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij, da:

- (1) upoštevajo, da je bilo izvajanje program uspešno,
- (2) Komisiji pomagajo pri njenih prizadevanjih za večjo prepoznavnost programa Varnejši internet in spodbujajo stalni dialog o vprašanjih varnejšega interneta.